

Ana María Moix

El present perdut

Edició a cura de Martí Farré

edicions
62

Ana María Moix

El present perdut

Edició a cura de Martí Farré

Edicions 62

Barcelona

Queda rigorosament prohibida sense autorització escrita de l'editor qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra, que serà sotmesa a les sancions establertes per la llei. Poden adreçar-vos a Cedro (Centro Español de Derechos Reprográficos, www.cedro.org) si necessiteu fotocopiar o escanejar algun fragment d'aquesta obra (www.conlicencia.com; 91 702 19 70 / 93 272 04 47). Tots els drets reservats.

© preparació de l'edició de l'obra: Martí Farré Sender, 2015

© Hereus d'Ana María Moix, 2015

Primera edició: juny del 2015

© d'aquesta edició: Edicions 62 s.a.,
Pedro i Pons, 9-11, 08034 Barcelona
www.edicions62.cat
info@edicions62.cat

Compost a Víctor Igual s.l.,
Aragó 390, 7.ª planta - 08013 Barcelona
Imprès a Limpergraf

DIPÒSIT LEGAL: B. 12.520-2015
ISBN: 978-84-297-7446-7

SUMARI

<i>Nota a l'edició</i>	II
------------------------	----

PRIMERA PART

I. LA DIFERÈNCIA ENTRE SÚBDITS I CIUTADANS	17
Un dels càncers de la democràcia	19
Por al poder de la banca	21
L'objecció fiscal	24
Rèquiem	26
El present perdut	29
¿Què diria el professor Estapé?	31
Testes decapitades	34
Una olla de grills	36
Carrer de la Beneficència, 4	39
La diferència entre súbdits i ciutadans	41
El nen vol ser indignat quan sigui gran	44
¿Canvi de parer, rancor o oportunisme?	46
¿De què parlem quan parlem d'ètica i moral?	49
Patriotisme i pors a la francesa	52
Quin final més trist	54
Tisores delicades i perilloses	57
La loteria dels incompetents	60

<i>The Protester</i> : premi al carrer	63
La pobresa, nova moda per a rics	65
La deutocràcia	67
II. UN EMPATX DE REFLEXIÓ NO MATA	69
Pares i fills: por i deixadesa	71
Un empatx de reflexió no mata	73
Una escola i una societat que recuperin els valors	76
La memòria dels vells	78
Elogi de l'avorriment	80
¿Noves lliçons de civisme?	83
Les vídues i la cultura	85
El món contra un bocamoll	88
Campaners muts i vaques perfumades	90
El meu regne per una cadira	93
L'home anunci toca a la fi	96
Pobres famílies riques!	98
III. HEM ARRIBAT A SÍBARIS	101
La marxa del Partit Popular	103
Hem arribat a Síbaris	104
El vot en blanc i l'autocàstig	107
Mastegat i ben mastegat	109
Pel relaxament de l'esquerra	112
La memòria i la desmemòria històrica	114
Jugar amb foc	116
El linxament de Montilla	119
El vot vil	121
Un país que va cap enrere	124
Que no la toquin més	126
Que no vinguin	129
¿Pactes per a qui?	131

A Dolores de Cospedal se li veu el llautó	134
Nena, trepitja fort que som a casa	137
Enveja de formació democràtica	139
Estafes electorals	142
¿Per què no fan com Rajoy i callen?	144
Tan bé que podrien estar ara	146
Primàries perilloses	148
Eufòria ministerial	150
IV. LA SANG PROPERA	153
La protecció de les prostitutes	155
La sang propera	157
Descontestament marginal	160
Els nous delinqüents	163
Els assassins són assassins, no bojos	165

SEGONA PART

V. NI ROJA NI BLAVA	171
Ni roja ni blava: blaugrana	173
Molts de nosaltres sí que estem enfadats	175
Elles ara també parlen de futbol	178
Viatge apassionant al cor del Barça	181
VI. MÚSICA AL CARRER	185
L'anèmia cultural	187
Instants de vida	189
Adéu a gairebé tot	192
Seix Barral fa cent anys	194
La broma del comiat de <i>L'hora del lector</i>	197
A l'estiu, ens fan a tots més rucs	200

Música al carrer	203
<i>HhhH</i> , una novella alligonadora	205
Regalem cultura	207
Els finals feliços	209
Quina mena de turisme volem	211
VII. NÉMIROVSKY JA TÉ UN LLOC ENTRE ELS VIUS	215
Una Colita menys coneguda	217
Elogi de Marta Pessarrodona	220
Ha mort un senyor de l'edició	222
Chaves Nogales, recuperat	225
Némirovsky ja té un lloc entre els vius	227
Una escultora rescatada de l'oblit	230
Català-Roca mostra d'on venim	233
El pare de l'adolescent Franz Kafka	235
Dues escriptores a reivindicar	238
La posteritat per als qui es queden	241
Ha mort la gran Cheetah	243
EPÍLEG	247
<i>La bellesa humil de la plaça Letamendi</i>	249
<i>Agraïments</i>	253

Un dels càncers de la democràcia

La democràcia és com la família: una institució imperfecta, però qualsevol invent per substituir-la és pitjor. No hi ha dubte que la família és un cau de neurosis, de relacions falses i malalties, de malentesos, de tares que s'arrosseguen tota la vida, d'odis ulcerosos i, però, d'amors i d'afectes positius que ajuden a viure i a sobreviure. En el si dels moviments anhelosos de llibertats que van sorgir a les dècades dels seixanta i setanta, un dels invents que es van posar en marxa va ser la vida comunal més o menys hippy, més o menys llibertària, que va mirar de substituir la vida en família per la vida en comunitat. Els joves, alguns dels joves més agosarats de l'època, van decidir que la família no s'heretava sinó que es triava. Resultat: un desastre.

Aquells joves rebels van tornar al si de la família en la qual van néixer, amb la cua entre les cames. Al cap i a la fi, dins del grup consanguini sempre hi ha un parent que t'empara, que et visita quan estàs a les últimes i que, emocionat perquè recorda haver-te vist néixer, fins i tot va al teu enterrament quan la palmes. Són detalls que uneixen.

La democràcia, amb totes les diferències que vulguem establir entre les dues institucions, és, en aquest sentit d'alleujar

nafres, similar: un cau de trampes, de corrupció, d'una falsedat en la qual caben tota mena de mentides i d'engany; però, a la vegada, és l'únic sistema polític que ofereix defensa a l'enganyat, a l'estafat, al ciutadà indefens (almenys, en teoria). Qualsevol altre invent és nefast i obre les portes als totalitarismes i a les dictadures. Ara bé, cal cuidar-la, cal mantenir-se alerta i vetllar tothora per les institucions, que estan obligades a defensar-nos i protegir-nos de les malifetes que els homes som capaços d'anar conjuminant un dia sí l'altre també.

És tasca dels partits polítics, els representats dels quals han estat elegits pels ciutadans a les urnes per conformar el Govern de l'Estat democràtic, vetllar pel bon funcionament de les institucions i pels interessos de la gent que, d'acord amb els seus programes electorals, els ha votat perquè així ho facin. Però, des de fa temps, massa temps, els partits polítics s'han convertit en autèntics enemics públics dels ciutadans. La democràcia està a punt de caure greument malalta d'un càncer maligne que té nom: els partits polítics.

Deixant de banda, per a una altra ocasió, la maleïda corrupció d'algunes figures de la vida política nacional (i internacional), cada vegada es fa més evident que els partits polítics tenen un únic objectiu: el poder. I una vegada ja al poder, apunten també a un únic objectiu: mantenir-se en el poder. Amb tan grans *ideals*, la seva acció se centra cada vegada amb més ferocitat a destruir, a posar traves, a aniquilar l'acció del contrari. Aquesta lluita pel poder, centrada en la victòria electoral, ha conduït a deixar de banda l'atenció, l'esforç i l'acció en pro dels problemes del ciutadà, que, al seu torn, està donant l'esquena de forma cada vegada més contundent a l'anomenada classe política i fica tots els partits i els seus representants en el mateix sac. La qual cosa és motiu d'una desafecció profunda i perillosa.

Però, a més a més, la major part dels nostres polítics, que es permeten viure d'esquena a la gent, mostren un nivell de mediocritat intel·lectual, personal i política que inspira autèntica desconfiança (i els de l'escena internacional no es queden curts). Una desconfiança en tots els terrenys que, en temps de crisi econòmica, quan cal acceptar sacrificis, agreuja l'estat d'ànim de la ciutadania.

El sentiment que ni l'actual Govern de l'Estat ni el partit que aspira a substituir-lo (el cel no ho vulgui) estan capacitats per millorar la situació econòmica és general i pernicios per a tothom. Veure com un Govern socialista retalla els diners destinats a l'acció social o com neoconliberalitza les lleis laborals trenca el cor; però veure com el Partit Popular no dóna suport a aquestes mesures, que semblen sortides del seu si, per tal de fer miques l'acció de govern fa fàstic. I així, entre la desolació i el fàstic, el ciutadà s'enfurisma més contra aquests personatges, la major part dels quals sospitem que, si estan a la vida pública, és perquè no valen prou per brillar a l'empresa privada.

2 d'agost de 2010

Por al poder de la banca

Lleig, alt, escanyolit, primíssim, gepa, nas ganxut i mirada malèfica, en poques paraules, la personalitat del mal: així apareixia en els contes i novel·les de quan érem petits el personatge del prestador. Un ésser cobdiciós, que deixava diners als necessitats a canvi de rèdits i que, quan els deutors no pagaven, els assetjava fins a fer-los abismar en la desesperació o el suïcidi. Ah!, a més a més, era jueu. Ja més grans, descobríem que així, més o menys i de manera no tan grotesca, es

presentava també l'encarnació de la usura a la ficció tradicional, al teatre clàssic i a la narrativa del segle XIX. I, pel que fa a la vida real, durant la postguerra, els nens, almenys els nens de barri, sentíem els adults dir el nom del porc d'algú de qui se sabia que es dedicava a deixar diners amb interessos.

Però, amb els anys, aquesta figura tan menyspreada del prestador va anar canviant; més ben dit, va anar desapareixent per, com el Guadiana, reparèixer, però convertit en un altre ens ben diferent, almenys pel que fa a l'aparença i a la consideració social: el prestador era un edifici ultramodern, anomenat banc o caixa, on el personatge que et deixava diners anava mudat i encorbatat i el qual tothom respectava. És més, segons el càrrec que ocupava dins l'entitat per a la qual treballava, fins i tot sortia a les revistes del cor, a les publicacions dedicades als afers sentimentals de les figures del cinema i la televisió.

Hi va haver —no fa gaires anys— grans homes de la banca que fins i tot apareixien en aquests setmanaris rosa ensenyant la casa, la dona i els nens al voltant de sumptuoses sales d'estar o de piscines hollywoodianes. Quin canvi respecte al denigrat prestador tradicional! Esclar que l'admirat banquer del segle XX —i de moment, del segle XXI— no era ell, personalment, qui deixava diners amb rèdits; ell només era un gestor d'una entitat. La prestadora era —és— l'entitat. I els pecats i les virtuts de jugar amb diners anaven a càrrec d'una entitat, d'una abstracció. Una abstracció que, sumada a altres abstraccions de la mateixa naturalesa, han acabat per conformar —i em perdonarà el lector el simplisme— el màxim poder del món actual: les financeres.

El poder financer mana, té els polítics al puny, dicta les economies dels països del món, els canvis socials, les transformacions en el terreny laboral. En poques paraules, els

antics prestadors de les novel·les ja no tenen només al puny qui els deu diners, sinó que, ara, convertits en alts financers, tenen sota la seva bota els governs de gairebé tot el món.

Fa por, realment. Però aquesta por no és nova, no és producte de la crisi actual. Fa un parell d'anys es va publicar un llibre del qual ni la premsa escrita ni els altres mitjans de comunicació no es van fer gairebé ressò. El llibre es titula *Abolim la banca* (Barcelona, Ara llibres, 2009), i el seu autor és Enric Duran, més conegut com Robin Bank. Duran va ser notícia per haver estafat trenta-nou entitats bancàries i fer servir els diners de les seves malifetes en l'edició d'una revista gratuïta (*Crisi*) destinada a revoltar el personal contra els bancs. La revista tenia com a fita denunciar afers financers com la creació de capitals inexistents basats en el deute, o els vincles entre les grans financeres, els partits polítics i els mitjans de comunicació.

Bé, el noi, desaparegut durant un temps, es va entregar voluntàriament el 17 de març de 2009, durant un acte de protesta dels estudiants anti-Bolonya a la Universitat de Barcelona. La seva intenció era que el detinguessin —com així va succeir— i el jutgessin per tal de convertir el seu judici en un procés a la banca. Santa innocència! La detenció va coincidir, més o menys, amb l'aparició del seu llibre a les llibreries.

Però, curiosament, del llibre no se'n va parlar; a les pàgines culturals dels diaris de tirada majoritària no hi van aparèixer crítiques, ni tan sols la notícia de la seva publicació. La resposta de moltes de les persones amb les quals l'editorial va parlar per tal de fer, com en el cas de qualsevol altre llibre, promoció de l'autor i de l'obra, va ser més o menys la mateixa: «És que tenim tal banc o caixa al darrere del diari!».

28 de juny de 2010

L'objecció fiscal

Una de les mostres més evidents de la pèssima docència que els partits polítics han practicat al llarg dels anys de la instauració de la democràcia a Espanya és la incapacitat que han demostrat per fer entendre a la ciutadania que els diners de l'Estat són els nostres diners, que la butxaca de l'Estat s'omple amb els diners que surten de les nostres, que si nosaltres no buidem les nostres butxaques la de l'Estat no s'omple, i que, en circumstàncies econòmicament democràtiques, els diners que deixem anar a les finestretes dels bancs o d'Hisenda ens haurien de revertir en forma de serveis indispensables per gaudir —més o menys— d'una vida digna pel que fa a la sanitat, l'ensenyament, els transports, l'habitatge, la feina, etc. Per tant, malgrat que a ningú li agrada rascar-se la butxaca, hem de tenir ben clar que els diners de l'Estat són els nostres, i que nosaltres som tots i cadascun dels ciutadans que vivim en aquest país, i que si algú no paga a Hisenda o no paga tot el que li correspon, no estafa l'Estat: estafa el veí, ens estafa a tots.

L'estafa a Hisenda és, a casa nostra i a tot l'Estat espanyol, un esport nacional. Cada mes de maig i juny semblen una colla de lladres, ja que són mesos durant els quals no hi ha dinar o qualsevol mena de trobada amb amics o coneeguts en què no surti el tema de la declaració d'impostos i de què es pot fer perquè el pagament dels tributs resulti més lleuger o, el que és més escandalós en el cas de professionals ben assentats econòmicament, què es pot fer perquè la declaració surti negativa. Més ben dit, en sentir-los parlar així, un arriba a la conclusió que com més es té i es guanya menys es paga a Hisenda. I, si ens toca pagar, val més no

dir-ho perquè, aleshores, et prenen per una persona de guanys privilegiats o per incauta o senzillament, i això els treu de polleguera, per una fonamentalista esquerrana partidària del totalitarisme.

Ara bé, aquests irritants gallets de la fraudulència fiscal, aquests petits gàngsters de via estreta que et tracten de tonto per pagar tributs i t'aconsellen canviar d'assessor recomanant-te el seu, «que se les sap totes», són meres encarnacions de la tradició picaresca comparats amb aquests mil ciutadans de l'Estat espanyol que tenen dipositats només a la banca suïssa entre 8.000 i 10.000 milions d'euros, i amb els qui sap quants conciutadans nostres que tenen 100.000 milions d'euros als paradisos fiscals.

Malgrat que l'escàndol ha aflorat ara —el primer cas, el de Suïssa, via França gràcies a una xivatada; el segon s'ha comentat arran d'haver-se tractat a la reunió del G-2 a Toronto la qüestió de les fugues de capitals—, és impensable que les autoritats fiscals espanyoles no en sabessin res.

Tot plegat és més que sospitós. ¿Precisament ara que es necessiten diners, s'adonen que les grans fortunes estatals tenen els diners fora del país? Si vostè, lector, o qui firma aquestes línies caiem en l'error involuntari d'obviar una xifra o un comprovant en la nostra declaració fiscal, tenim multa assegurada, sense previ avís. Però, ah caram, si un milionari estafa milions no declarant els diners que té a Suïssa o a Panamà o a Costa Rica tindrà un tracte molt diferent. Sembla que l'invitaran a conversar tranquil·lament de la qüestió perquè ens faci el favor de tornar els diners que ha robat a l'Estat, que, recordem-ho, som nosaltres, tots.

Són aquests lladres, amb noms i cognoms que no sabem mai, els que tenen a Suïssa o a Singapur o a Hong Kong els diners que els nostres jubilats deixaran de perce-

bre a l'any perquè el Govern no pot augmentar les pensions; són aquests terroristes de l'economia estatal que negocien des dels paradisos fiscals amb els calés que cada mes es descompten dels sous dels funcionaris; són aquests fins ara protegits bancaris i governamentals els que ens fan sentir imbècils davant les finestretes de les oficines d'Hisenda quan entreguem la declaració de renda i els que ens inspiren dues de les poques defenses de què disposem en qualitat de ciutadans democràtics: no votar i declarar-nos objectors fiscals. No les utilitzarem, esclar: la primera perquè l'abstenció a les urnes ens conduiria al triomf electoral d'una dreta que, en aquests país, és la reina del frau i de la corrupció; la segona... Bé, cal pensar-s'hi.

5 d'agost de 2010

Rèquiem

Fa anys, arran d'un viatge a Saragossa, José Antonio Laborleta em va dur a veure un espectacle esgarrifós: el poble de Belchite, absolutament desert i destrossat per la Guerra Civil, amb les cases partides per la meitat, deixant a la vista els interiors en desordre, moblats però amb armaris i calaixos oberts, dels quals sortien peces de roba, com si la gent n'hagués sortit a corre-cuita, esparverada... Tal com va succeir en realitat hores abans que la localitat fos bombardejada. Un espectacle desolador que se'm va clavar a la memòria. Però, per ser més exacte, l'espectacle era doblement desolador perquè, en aquella època de la meua breu estada a Belchite, les localitats d'aquest nom eren dues: la destrossada per la guerra i, quasi al costat, molt a prop, el poble nou de trinca, que s'havia edificat per tal de ser habitat nova-

ment, però on ningú no havia volgut anar a viure. El Belchite Nou estava tan desert i tan mort com el Belchite rebenat per les bombes. Avui, el Belchite Nou no arriba als 2.000 habitants, però quan el vaig visitar amb la gentil companyia de Labordeta, no hi havia ni una ànima, i trobar-se dos pobles buits de presència humana colpeja de veres. Deu fer uns quaranta anys d'aquella visita, ja que recordo que Labordeta gravava el seu primer disc, però, insisteixo, la imatge dels dos pobles inhabitats, encara que per raons diferents, se'm va quedar impresa en el record. I sempre que veig un poble abandonat no puc deixar de pensar-hi.

Fins ara els pobles abandonats que hem vist són pobles vells, antics, d'on els seus habitants han fugit no esparverats per les bombes però sí empesos per l'angoixa de la supervivència (falta de feina, d'escoles, d'equipaments mèdics, de mitjans de comunicació...). No obstant això, avui dia comencem a veure, si no encara pobles, sí files i files d'edificis, de construcció recent, buits, que la indústria del totxo no aconsegueix vendre i que, per la costa mediterrània, empalmen les unes amb les altres i formen una mena de pobles de formigó, llargs i estrets, rectangles quilomètrics monstruosos que ningú no compra però que aquí els tenim, com enormes cementiris buits de cossos en putrefacció i també d'ànimes. Lletjos a morir, guarden un únic cadàver: el de l'ambició —i corrupció immobiliària i política— d'una indústria que ha podrit el paisatge de les costes, els anhels i la butxaca d'una població enganyada que es va creure que, per fer-se respectar, calia tenir segona residència, i el futur econòmic de tot un país. L'informe fet públic per Greenpeace aquest juliol, referent a l'estat del litoral espanyol i del català, fa esgarrifar. Fa anys que tothom sap que l'especulació immobiliària a les costes, amb la conni-

vència dels Governos centrals i autonòmics que han requalificat terrenys on no es podia construir, ha produït unes desfetes ecològiques, estètiques i econòmiques absolutament delirants. Però aquesta vegada —ves per on!— la imatge ha pogut més que les paraules i la publicació i difusió per part de Greenpeace de fotos d'algunes localitats —Roses, Torredembarra...— tal com eren fa uns anys i tal com són ara han fet el seu impacte mediàtic. Hi ha raons de sobres. Segons aquest informe, durant els últims vint anys, s'ha destruït l'equivalent a vuit camps de futbol diaris a la costa, a un ritme de 7,7 hectàrees al dia. El litoral català és el que ha resultat més perjudicat (un 39,6%), seguit del de la Comunitat Valenciana, Andalusia, Cantàbria i Múrcia. A Catalunya, el fenomen és contradictori, ja que d'una banda, i en principi, el litoral és el més protegit de l'Estat (57,8%) però, de l'altra, és el més destrossat. A més, quan sembla que s'aconsegueix frenar els excessos en algunes zones (en què ja no queda res per fer malbé), el deliri especulatiu i el perill de corrupció es desplaça, com actualment passa al delta de l'Ebre: espai natural relativament ben conservat fins ara, ja que era poc freqüentat pel turisme massiu, s'ha convertit en caramel per a constructors d'apartaments i camps de golf.

Tornant a les poblacions fantasma del començament, ens haurem d'anar habituant a la visió esfereïdora de files i files d'edificis nous de trinca, lletjos i buits, empastifant gairebé tot el litoral. Ja hi ha un milió d'habitatges d'aquesta mena sense vendre. Les bombes de les guerres econòmiques també destrueixen.

26 de juliol de 2010